

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 DEP

0030 OSLO

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 10/67	Doknr.: 57
Mottatt: 30 APR 2010	ASR/SEB
Saksbeh.:	Ark.: 410
Kont.:	Avskr.:

Deres referanse:

Vår referanse:
ØD/10/435-3

Arkivkode:
V30

Dato:
27.04.2010

HØRINGSVAR - FORSLAG OM ENDRING AV FORSKRIFT OM NYDYRKNING

Hemnes kommune leverer med dette høringsuttale til forslag om endring av Forskrift om nydyrking, (dyrking av myr).

Høringsuttalen har tilslutning fra Teknisk Miljøutvalg, som er kommunens utvalt for miljø, landbruk og arealsaker.

Et enstemmig utvalg stiller seg bak følgende vedtak:

Hemnes kommune støtter delvis forslaget om endringer i Forskrift om nydyrking. Forslaget innebærer bla. at det blir forbud mot dyrking av myr med areal over 2 daa og med minst 30 cm. torvlag.

Kommunen ser at dyrking av myr et et av de tiltakene i landbruket med størst potensiale for utslipp av klimagasser. Samtidig mener kommunen at de næringsmessige konsekvenser av et slikt forbud er undervurdert. Kommunen savner også en betoning av ulike dyrkningsteknikker av myr.

Det må derfor opprettes en ny § i forskriften som åpner for muligheter for å dispensere fra forbudet ut fra gitte kriterier slik som:

- Mulighet for nydyrking av myr ved omgravning, der en vesentlig del av myrlaget graves ned og dekkes med mineraljord.
- Eiendommens muligheter til å skaffe tilleggsjord på annen måte enn ved nydyrking
- Eiendommens mulighet til nydyrking på fastmark

Rådmannens saksutredning er som følger:

Bakgrunn:

I St.meld. nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, er det vist til at et virksomt tiltak for å redusere framtidige utslipp av CO2 fra jordbruksjord er å stanse nydyrking av myr. På bakgrunn av dette vurderer nå Landbruks- og Matdepartementet en endring i Forskrift i nydyrking som medfører forbud mot dyrking av myr med jorddybde over 30 cm.

Rådhuset

Adresse:
Sentrumsveien 1
8646 KORGEN

Telefon:
Telefaks:
E-post: postmottak@hemnes.kommune.no

Org.nr.:
846 316 442
Bankgiro:
4512 05 00280

Saksbehandler:
Øystein Dyrli
Dir.tlf.: 75 19 71 45

Landbruks- og matdepartementet har gitt høringsfrist til 30.04.2010

Saksutredning:

CO2-UTSLIPP FRA DYRKET MYR

Dyrket myr slipper ut store mengder av CO₂ og lystgass og er en av de største kildene til klimagasser fra landbruket. En del av det organiske materialet brytes også ned til metan, som er en drivhusgass med større oppvarmingspotensial enn CO₂.

Myr eller torv består hovedsakelig av dødt organisk materiale som består av ca 50 % karbon og 1-3 % nitrogen. Per arealenhet er karbonmengden i myr ca 10 ganger høyere enn i mineraljord. Verdens myrareal dekker bare 2-3 % av landoverflata, men inneholder likevel så mye som ca en tredjedel av jordsmonnets totale lager av organisk karbon og omtrent like mye karbon som i hele atmosfæren eller all biomasse på land. Høyt vanninnhold og liten lufttilgang er en forutsetning for konservering av karbon i myr. Under slike forhold skjer nedbrytingsprosessene langsomt.

Drenering og dyrking av myr fører til en dramatisk endring i betingelsene for lagring av karbon. Når vannet dreneres bort, mister torva oppdrift og synker sammen. I tillegg fører økt lufttilgang, gjødsling og kalking til større mikrobiologisk aktivitet og raskere nedbryting av det organiske laget. Den totale synkingen er observert til ca 1-3 cm per år. Tidligere ble synkingen først og fremst betraktet som et agronomisk problem som innebar at jorda måtte omgrøftes etter noen år og at dyrkingen ikke kunne fortsette i lengden på grunn av for liten dybde til fjell eller for lite fall for avløp for drenevasn. I de senere årene har en også blitt oppmerksom på at dyrket myr er en betydelig kilde til klimagassutslipp, som følge av at torva brytes ned til CO₂. I Norge er det årlig CO₂- utslippet fra dyrket myr beregnet til mellom 2 og 3 tonn per dekar, som er ca 20 – 40 ganger større enn CO₂ bindingen i ei naturlig myr. Nedbrytingen vil fortsette til hele torvlaget er brutt ned, eller til dyrkingen har opphørt og grunnvannet er hevet til opprinnelig nivå.

Ut fra dette ser en at den langsiktige karbonlekasje fra drenert myr vil være avhengig av torvdybde (dybde på myra). På kort sikt vil nedbrytingen være uavhengig av jorddybde.

Ved dyrking av myr er det grunn til å anta at karbonlekasje til luft vil være avhengig av dyrkingsmetode.

Alternative dyrkingsmetoder kan være:

- Tradisjonell dyrking med fresing av overflata og drenering med rørgrøfter.
- Profilering og åpne grøfter.
- Omgraving hvor torvlaget dekkes med mineraljord fra undergrunnen.

I følge seniorforsker Arne Grønlund ved Biofors (Pers meld.), er grunn til å tro at nedbrytingen av torv og tap av CO₂ er minimal ved sistnevnte metode. De to førstnevnte metodene kan antas å gi et utslipp på 500-800 kg C (1800-2900 kg CO₂) per år, mest de første årene etter nydyrking.

På landsbasis ble det rapportert nydyrket mellom 1,7 og 1,9 millioner dekar myr frem til 1990-tallet. Mesteparten av dyrkingen fant sted før 1940. I perioden 1943 til 1992 antar en at det ble dyrket i gjennomsnitt ca 12 tusen dekar myr per år. På grunnlag av kartlegging utført på slutten av 1900-tallet er arealet av dyrket myr i Norge er beregnet til ca 800 tusen dekar, som er mindre enn halvparten av det som

er rapportert dyrket. Dette innebærer at et minst like stort areal kan ha gått over til mineraljord eller er tatt ut av drift (Arne Grønlund pers med).

Etter 1992 er nydyrkingen av myr kraftig redusert og kan antas å utgjøre et par tusen dekar per år. Det arealet som årlig går over til mineraljord eller tas ut av drift må antas å være langt større, trolig i størrelsesorden 10 tusen dekar. Arealet av dyrket myr må derfor fortsatt antas å gå ned, trolig med ca 1 % i året. Det vil i tilfelle innebære at det dyrkede myrarealet i dag kan være redusert til ca 700 tusen dekar. Det framtidige arealet av dyrket myr vil være sterkt avhengig av hvor mye som nydyrkes, og hvilke dyrkingsmetoder som blir dominerende.

I høringskrivet legger departementet opp til at forbudet mot nydyrking ikke skal gå lengre enn det som er nødvendig for å sikre klimahensyn. Fordi omdanningsperioden med høyt CO₂-utslipp varierer avhengig av tykkelsen på myra, legges det derfor opp til å la forbudet bare gjelde for myr slik dette er definert av Norsk institutt for skog og landskap i AR5 Klassifikasjons- system, i praksis arealer torvdybde over 30 cm.. I høringskrivet er derimot ikke differensiering etter dyrkingsmåte nevnt.

KONSEKVENSER AV ET FORBUD MOT DYRKING AV MYR

Det finnes betydelige arealer av dyrkbar myr i Norge. Av det arealet som er klassifisert som potensiell dyrkbar jord i økonomisk kartverk utgjør myr ca 30 % eller ca 2,5 millioner dekar.

Dette er i stor grad basert på gamle registreringer som ikke tar hensyn til endrede økonomiske rammebetingelser, og heller ikke tar hensyn til nødvendige naturvern hensyn og biologisk mangfold knyttet til myr og våtmark. Dette er prioriterte naturtyper i vernesammenheng. Det er derfor grunn til å tro at tilgjengelige areal i praksis vil være vesentlig lavere enn disse tallene tilsier.

I St.meld. nr. 39 (2008-2009) er det vist til at det både vil være miljøkostnader knyttet til oppdyrking av myr og samfunnsgevinster gjennom økt norsk matproduksjon. I følge høringsnotatet er ikke gjennomført en helhetlig analyse av samfunnskostnadene av tiltaket, men kostnaden antas å være lav. Det legges vekt på at det er betydelige kostnader knyttet til nydyrking for den enkelte grunneier. Samtidig vil det også være kostnader for den enkelte grunneier ved å skaffe seg alternativt areal. Selv om potensialet og behovet for nydyrking vil være begrenset på landsbasis, er det her betydelige regionale og lokale variasjoner. I mange områder og på mange enkeltbruk vil dyrking av myr være eneste mulighet for å øke jordbruksarealet.

KONSEKVENSER FOR HEMNES KOMMUNE

På Økonomisk kartverk er det omlag 5.000 daa dyrkbar myr i kommunen som helhet. Dette tilsvarer ca. 25% av kommunens samlede jordbruksareal. Også her er realistisk potensial vanskelig å anslå, da det ikke er gjort noen vurderinger på dette siden Økonomisk kartverk ble utarbeidet på 1970-tallet. Verken økonomiske eller miljømessige forhold har her blitt vurdert. Hovedtyngden av disse arealene ligger i Bleikvassli/Kongsdalområdet. En betydelig del av det gjenstående myrarealer er konkret vurdert som viktige i naturvernsammenheng.

I praksis har det knapt blitt nydyrket myr i her Hemnes de senere år, men det har blitt dyrket noen mindre partier med vassyk skogsmark (torvdybde i hovedsak under 30 cm.). Derimot ble det dyrket betydelige arealer med myr frem mot 1990-tallet. Hovedtyngden av dette er Bleikvassli/ Kongsdalområdet. I disse

områdene er det forøvrig svært begrenset med egnede arealer for nydyrking på fastmark., slik at en eventuell ekspansjon av dyrkingsarealet nødvendigvis vil måtte skje på myr. I lavereliggende deler av kommunen er situasjonen motsatt, da potensielt nydyrkingsareal her nærmest i sin helhet befinner seg på fastmark.

Ut fra dette ser en at det er i Bleikvassli/Kongsdalsområdet at begrensninger i mulighet for dyrking av myr vil kunne få praktiske konsekvenser av betydning. Som kjent har dette området de senere år hatt en betydelig avskalling av aktive bruk, og selv om det aller meste av drivverdig jordbruksareal i bygda fortsatt blir slått, blir en økende del av arealene drevet av bruk uten husdyrproduksjon. Disse har da forsalg som inntektskilde fra jordbruket. Det foreligger nå konkrete planer om etablering av en samdrift i melkeproduksjon i området. I forbindelse med den vil det skje en omfattende økning av besetningen på tre bruk. Selv om dette blir realisert, viser driftsplanene at det fortsatt vil være tilstrekkelig forgrunnlag i denne bygda til å dekke dagens husdyrproduksjon. Når det gjelder konsekvensene på lang sikt, er det selvsagt vanskelig å forutse disse.

Vurdering:

Som høringsnotatet fra Landbruk- og matdepartementet viser er dyrking av myr et tiltak som har stort potensial for å slippe ut klimagasser. Det er derfor naturlig at begrensning i nydyrking på myr er et tiltak som blir vurdert med tanke på å redusere landbrukets utslipp av klimagasser. Som det fremgår av saksutredningen har nydyrkingsaktiviteten gått betydelig ned de siste 20 årene, i samme periode har profilering og omgravning i praksis blitt enerådende som dyrkingsmetode på myr. Dette medfører i praksis at det totale utslippet av klimagasser fra dyrket myr vil gå ned selv med en viss nydyrking på myr. I høringsnotater er det ikke tatt stilling til en difrensiering etter dyrkingsteknikk.

De næringsmessige konsekvenser av et slikt forbud virker også å være undervurdert. 30% av det teoretiske potensiale for nydyrking utgjøres av myr, og dette potensiale vil kunne få større betydning for matsikkerhet på sikt. Selv om et slikt forbud vil ha begrenset virkning landet sett under ett, vil en på regionalt og lokalt nivå kunne få betydelige innskrenkninger i muligheten for å utvide jordbruksarealet, spesielt i ytre strøk er gjerne dyrking på myr eneste tilgjengelige arealer for dette, noe som kan sette store begrensninger for aktuelle bruksutbygginger i en del områder. På den annen side er det mange eksempler på nydyrkingsprosjekter som også av driftsøkonomiske hensyn ikke burde vært gjennomført.

En samlet vurdering av dette bør tilsi at kommunen stiller seg bak en linje hvor en viser en restriktiv holdning til nydyrking i sin alminnelighet, men hvor man i tillegg til torvdybde også diffrensierer ut fra dyrkingsteknikk, ved at man i allminnelighet fortsatt tillater dyrking av myr på arealer som skal omgraves. Det bør også gis en åpning for dyrking av arealer på bruk med stort behov for mer dyrket jord hvis det ikke finnes tilgjengelige arealer i rimelig nærhet.

Med hilsen

Bård Fagerbakk
Plansjef

Øystein Dyrli
Landbrukssjef

Kopi til:

TMU her

Vedlegg: